

واکاوی تحلیلی ارزشیابی آموزشی در آموزش مجازی دانشگاهی

پریسا ایران نژاد^۱، فهیمه یعقوبی^۲، فاطمه پرسته قمبوانی^۳

چکیده

تحقیق با هدف "واکاوی تحلیلی ارزشیابی آموزشی در آموزش مجازی" انجام گردید. این تحقیق از نظرهدف کاربردی، از نظر شیوه گردآوری اطلاعات، توصیفی، از نظر ماهیت داده ها، کیفی و از نوع نظریه داده بنیاد می باشد. جامعه آماری استادان خبره دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج بودند که تعداد نمونه بر اساس اشباع نظری به ۱۲ نفر رسید. روش نمونه گیری غیر تصادفی هدفمند و ابزار اندازه گیری مصاحبه نیمه ساختاریافته بود. جهت روایی و اعتبار داده ها از دو روش بازبینی مشارکت کنندگان و مرور نظر صاحب نظران غیرمشارکت کننده در تحقیق استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده ها از طریق تحلیل محتوا و کدگذاری باز، محوری و غیرمشارکت کننده در تحقیق استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده ها از طریق تحلیل محتوا و کدگذاری باز، محوری و گزینشی انجام گردید. نتایج نشان داد عوامل اثرگذار بر ارزشیابی آموزشی دانشجویان در آموزش مجازی شامل ۵ مقوله محوری زیرساخت ها و امکانات ارزشیابی مجازی و حمایت سازمانی، نگرش استادان به ارزشیابی مجازی، شناخت استادان از شیوه های ارزشیابی مجازی، شیوه های ارزشیابی استادان، آسیب های ارزشیابی مجازی می باشد. از نظر کیفیت ارزشیابی مجازی در دانشگاه آزاد کرج قابل قبول نبوده و در وضعیت مناسبی قرار نداشت. چالش های ارزشیابی در آموزش مجازی عبارتست از عدم توجه و عدم تاکید دانشگاه بر یادگیری، نوع نگرش دانشجویان در سیستم ارزشیابی مجازی یعنی تقلب کردن و رونویسی، انگیزه پایین دانشجویان، عدم تعیین قوانین مناسب برای ارزشیابی مجازی. پیشنهاد می شود تیم های تخصصی در حوزه آموزش مجازی جهت پژوهش و پیدا کردن راهکارهای واقع بینانه در ارزشیابی، تامین بودجه های مورد نیاز، فرهنگ سازی و ارائه آموزش های لازم و پرهیز از آزمون و خطا و تامین زیر ساخت های لازم تشکیل گردد.

واژه های کلیدی: آموزش مجازی، ارزشیابی آموزشی، دانشگاه واحد کرج.

۱. استادیار گروه علوم تربیتی واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی کرج، ایران. نویسنده مسئول parisairannejad@yahoo.com

۲. دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

yaghobi-f@yahoo.com

۳. استادیار گروه علوم تربیتی واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران. fatemeh.parasteh@yahoo.com.sg

مقدمه

آموزش مجازی به انواع آموزش‌هایی اشاره دارد که از فناوری‌های اینترنت و اینترنت برای یادگیری استفاده می‌کنند (رضایی، ۱۳۹۹). به عبارت دیگر آموزش مجازی تلاشی برای تکمیل برنامه آموزشی در سیستم‌های آموزش سنتی است که در آن از امکانات بالقوه و گسترده اینترنت استفاده می‌شود. هدف این برنامه فراهم نمودن اطلاعات برابر برای تمام فراگیران صرف نظر از موقعیت جغرافیایی اجتماعی و اقتصادی آنهاست (فنگ^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). ظهور فناوری اطلاعات و ارتباطات، تمام ابعاد زندگی بشری را متحول و روند انجام امور را از نظر کیفی و کمی دست خوش تغییرات چشمگیری نموده است. در نتیجه این تغییر و تحولات، مراکز آموزشی با پدیده جدیدی به عنوان فن آوری آموزشی روبه رو شده اند که این پدیده آموزش را از حالت سنتی خارج ساخته و جریان خاصی به آن به عنوان فناوری آموزشی بخشیده است (ورکیول و هیوجز^۲، ۲۰۱۹).

بحران کرونا در ایران و جهان سبب شد تا تغییرات بسیار عمده‌ای در همه‌ی ارکان برنامه‌های عادی و جاری بشر ایجاد شده و تجربه جدید در همه بخش‌ها به خصوص در عرصه آموزش از طریق فضای مجازی حاصل شود و این فضا به محلی برای پاسخگویی به نیازهای ارتباطی، تولید محتوا و آموزش تبدیل شود. (ابطحی فروشانی، فشکی و میرزائی عباس آبادی، ۱۳۹۹). هر چند که در دوران پسا کرونا نیز عواملی چون آلودگی هوا همچنان نیاز به استفاده از آموزش مجازی را مهم قلمداد می‌کند. اما تغییرات موجود نشان داد که آمادگی لازم در زمینه زیرساخت‌های آموزش مجازی وجود ندارد. هر چند فرصتی جدی برای رویارویی با این شیوه آموزش برای تمام مدارس دنیا فراهم شده است. از طرف دیگر در سال‌های اخیر با گسترش و توسعه فناوری اطلاعات و بحران‌ها و مشکلات گوناگون در حوزه آموزش، آموزش سنتی دیگر پاسخ گو نبوده و نیاز به آموزش مجازی روز به روز بیشتر احساس می‌شود. بنا بر اعلام کارشناسان و متخصصان فناوری اطلاعات و ارتباطات با توجه به شرایط فعلی تا چند سال آینده آموزش آنلاین مبتنی بر فضای الکترونیک روش متعارف آموزشی در جهان خواهد بود. با تعطیلی دانشگاه‌ها و شروع آموزش مجازی دانشجویان و اساتید دچار مشکلات عدیده‌ای شدند. آماده نبودن زیر ساخت‌های فنی و اجرایی، اساتید و دانشجویان را دچار سردرگمی کرده بود. سرعت پایین اینترنت و قطع و وصل‌های بی شمار، مشکلات صوتی و اتصال دانشجویان در سامانه، عدم مشارکت گروهی دانشجویان در مباحث درسی، عدم اطمینان از حضور واقعی دانشجویان و همین‌طور مشکلات خاص در حوزه ارزشیابی

^۱ . Feng, Cheng, Wang & Xu

^۲ . Verkuyl & Hughes

امتحانات که به دلیل عدم نظارت بر پاسخ‌گویی دانشجویان و برگزاری آفلاین امتحانات، تاخیر در ارسال پاسخ‌نامه به هر شیوه ممکن، امکان قضاوت درست در عملکرد دانشجو را ناممکن می‌ساخت. فراهم نبودن زیرساخت‌های فناوری ارتباطات و به خصوص توانایی‌های فردی معلمان در استفاده از آن فناوری‌های نو به این نگرانی‌ها دامن زده است. بیشتر مدرسان مجرب ممکن است تجارب جامعی در یاددهی در کلاس‌های رو در رو داشته باشند، اما مدل‌هایی برای تدریس مؤثر در محیط برخط ندارند. به دلیل فقدان تجربه در محیط برخط، اکثر مدرسان شروع به تغییر و تحول دروسشان با تقلید در محیط یاددهی رو در رو می‌کنند. در این تقلید و نمونه‌سازی، عوامل بسیار مهم در تغییر (از جمله حالت‌های چهره، لحن گفتار) از دست می‌رود و به ندرت مزایای کامل امکانات فناوری را به دست می‌آورد (فریر^۱، ۲۰۰۹). بسیاری از معلمان درگیر جمع‌آوری محتوا، تکالیف، آزمون‌های درسی دانش‌آموزان برای روزهای آینده هستند و طراحی این موارد و اداره کردن کلاس آنلاین دغدغه‌های زیادی دارد، به دلیل اینکه دانش‌آموز اگر تصویر و فایل را سر موقع دریافت نکند آموزش او عقب می‌افتد و تمرکز ندارد. دانش‌آموزان و معلمان هر دو از نظر روحی و روانی بهم ریخته و مشکل دارند. محققان معتقدند که رشد برنامه‌های آنلاین و دوره‌های آموزشی نقش معلمان و ماهیت تدریس را تغییر می‌دهد. در این راستا توضیح نقش معلمان چالش بزرگی را برای محققان ایجاد کرده است (بنت و لاکر^۲، ۲۰۱۵). دانش و مهارت معلم در آموزش، سبب تلفیق فناوری اطلاعات و ارتباطات با فرایند یاددهی - یادگیری می‌شود، بسیاری از نوآوری‌ها در آموزش به صلاحیت حرفه‌ای معلم وابسته‌اند. تعریف یونسکو از استاندارد صلاحیت فناوری اطلاعات و ارتباطات معلم، با توجه به سیاست ملی، برنامه‌ریزی درسی، ارزشیابی، تعلیم و تربیت، سازمان، مدیریت، توسعه حرفه‌ای معلم و مهارت‌های مربوط به فناوری اطلاعات و ارتباطات عبارت است از اینکه معلمان باید مهارت پایه عملکرد نرم‌افزار و سخت‌افزار، همچنین نرم‌افزارهای کاربردی، وب، نرم‌افزارهای ارتباطی، نرم‌افزارهای نمایشی و کاربردهای مدیریتی را بدانند. آن‌ها باید قادر به طراحی فناوری اطلاعات و ارتباطات مبتنی بر دانش ارتباطات و استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در پشتیبانی توسعه مهارت دانش فراگیرندگان، استمرار و تفکر یادگیری باشند. لازمه ایفای چنین نقشی، وجود معلمانی توانمند و ماهر در زمینه موضوع‌های مورد تدریس و کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات است تا با برخورداری از مهارت‌های لازم جهت استفاده از فناوری ارتباطات و اطلاعات در فرایند تاثیرگذار یاددهی - یادگیری بتوانند از انواع فناوری‌های مرتبط و متناسب با درس و محتوا بهره‌مند شوند و فرایند یادگیری را اثربخش‌تر و جذاب‌تر کنند و با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در فرایند تدریس موجب شوند تا حواس بیشتری از دانش‌آموزان به کار بیفتد و یادگیری بهتر صورت گیرد. از محاسن استفاده از آموزش الکترونیکی میتوان موارد زیر را نام برد: جلوگیری از عقب ماندگی تحصیلی و ایجاد

¹ . Frayer

².Bennett & Lockyer

فرصت خلاقیت، آزادی عمل دانش‌آموزان و نظارت بیشتر والدین، ورود آموزش مجازی به عرصه نظام تعلیم و تربیت و ایجاد تجربه جدید، کاهش هزینه و زمان ایاب و ذهاب، ارتقاء سواد رسانه‌ای والدین. قربانخانی و صالحی (۱۳۹۵) در تحقیق خود دریافتند که چالش‌های آموزش مجازی در نظام آموزش عالی «مربوط به دانشگاه»، «مربوط به استاد»، «مربوط به دانشجو»، «مربوط به سامانه» و «مربوط به کلاس» است. تحقیق پرهیزی و همکاران (۲۰۱۴) نشان داد که چالش‌های آموزش مجازی اول مشکلات فنی است که در آن به ضعف در زیرساخت‌ها و نبود ارتباط چهره به چهره بین مدرس و فراگیرنده و کاهش امنیت در اطلاعات اشاره شده است. هر چند تحقیقات همچنان دال بر اهمیت آموزش حضوری را دارند، ولی شرایط آموزشی نیازمند شکل دهی مناسب زیر ساختارهای اساسی فناوری آموزشی برای آموزش مجازی دارد. ژانگ و همکاران^۱ (۲۰۲۰) پژوهشی با عنوان " پاسخ مداخلات بحرانی روانشناختی به شیوع پنومونی ویروس کرونا" انجام دادند نتایج حاکی از آن است که دانش‌آموزان با آموزش‌های بر خط تعامل و ارتباط چندانی برقرار ننموده و به حضور در کلاس‌های حضوری علاقه بیشتری دارند اگرچه آزادی عمل و انعطاف‌پذیری در آموزش‌های برخط را دوست داشته اما اگر حق انتخاب داشتند کلاس‌های حضوری را بیشتر ترجیح می‌دادند. میرانی سرگزی و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیق خود بیان می‌دارند که آموزش مجازی به صورت جدی دنبال نشده است و زیرساخت‌های آن نیز فراهم نمی‌باشد و اما ارزشیابی به عنوان یکی از مهم‌ترین وظایف فرایند یادگیری تلقی می‌شود و هدف آن تعیین میزان دستیابی به اهداف آموزشی است و تاثیر بسیار زیادی بر یادگیری دارد. کروناخ (۱۹۶۳) تعریف نسبتاً کاملی از ارزشیابی ارائه کرده است. او ارزشیابی را «جمع‌آوری و کاربرد اطلاعات به منظور تصمیم‌گیری درباره یک برنامه آموزشی» تعریف کرده است. طبق تحقیقات به عمل آمده در زمینه ارزشیابی عملکرد فراگیران در آموزش مجازی نشان می‌دهد که تمرکز ارزشیابی از یادگیری در فضای مجازی عمدتاً در به کارگیری ابزارهای پرسش محور تاکید دارد که در نهایت به ارزیابی سطوح پایین یادگیری منتهی می‌شود (ژانگ و همکاران، ۲۰۰۱). علیرغم اهمیت حیاتی فرایند ارزشیابی در سیستم‌های آموزش مجازی، تبدیل یادگیری به فرایند قابل مشاهده و سنجش آن کار مشکلی است زیرا یادگیری و فعالیت‌های ذهنی و رفتاری فراگیران قابل مشاهده نیست. بدین منظور برای سنجش یادگیری باید راهکاری پیدا کرد تا فرایند تبدیل استعدادها و دانسته‌های بالقوه فراگیران در محیط یادگیری الکترونیکی به رفتار بالفعل ثبت و اندازه‌گیری شود. این مشکل‌ترین عمل نظام ارزشیابی یادگیری الکترونیکی است زیرا باید دانشی را که قابل توصیف است (دانش اظهاری) به همراه دانشی که در عمل به کار می‌رود (دانش رویه‌ای) و دانشی که فرایندهای پیچیده ذهنی را به کار می‌گیرد (دانش

^۱- Zhang, J., Wu, W., Zhao, X., & Zhang, W

حل مسئله) را باهم سنجید. رضایی (۱۳۹۹) در تحقیق خود نشان داد که مهمترین شیوه های ارزشیابی از آموخته های دانشجویان در دوران شیوع ویروس کرونا (آموزش مجازی) عبارتند از امتحان کتبی مجازی، امتحان شفاهی مجازی، پرسش و پاسخ شفاهی، ارائه های مجازی، کارپوشه الکترونیکی و ارزشیابی چندگانه (تلفیقی). با وجود اهمیت ارزشیابی برای ایجاد بازخورد و بهبود فرایند یادگیری، هنوز طراحان نظام های آموزش مجازی نتوانسته اند یک چارچوب منسجم را برای اطمینان از دسترسی یادگیرنده به اهداف برنامه درسی و به کارگیری آنها، ارائه دهند. بر این اساس، اختلاف نظرهای صاحب نظران منجر به رویکردهای ارزشیابی آموزشی مختلفی شده است:

۱- **رویکرد مبتنی بر هدف:** در رویکرد مبتنی بر هدف، هدف های کلی و هدف های دقیق مورد تاکید قرار می گیرند و ارزشیابی آموزشی به دنبال این است که تعیین کند این هدف ها به چه میزانی تحقق یافته اند.

۲- **رویکرد مبتنی بر مصرف کننده:** بر کسب اطلاعات مربوط به نتایج کلی آموزشی تاکید دارد که توسط مصرف کنندگان آموزشی از میان برنامه های درسی مختلف انتخاب و مورد استفاده قرار می گیرد.

۳- **رویکرد مبتنی بر نظر متخصصان:** در این رویکرد تاکید اصلی بر کاربرد مستقیم نظر متخصصان در قضاوت درباره کیفیت فعالیت های آموزش و پرورش است.

۴- **رویکرد مبتنی بر اختلاف نظر متخصصان:** در این رویکرد اختلاف نظرهای ارزشیابان موافق و مخالف مورد تاکید است.

۵- **رویکرد طبیعت گرایانه و مبتنی بر مشارکت کنندگان:** در این رویکرد بررسی طبیعت گرایانه و کوشش مشارکت کنندگان در تعیین ارزش ها، ملاک ها، نیازها و داده های ارزشیابی مورد تاکید است (سیف، ۱۴۰۰).

با توجه به اصول حاکم بر ارزشیابی های مجازی می توان از روش ها و راهبردهای زیر برای تقویت فرایند ارزشیابی بهره گرفت:

۱. استفاده از آزمون های عینی مانند آزمون های چندگزینه ای، صحیح و غلط: این آزمون ها گرچه در ارزشیابی های پیشرفت تحصیلی بسیار متداول هستند، ولی عمدتاً اهداف سطح پایین شناختی را می سنجند.

۲. کارپوشه الکترونیکی: در کارپوشه الکترونیکی اطلاعات مربوط به یادداشت های روزانه مربوط به پیشرفت یادگیری یادگیرنده، یادداشت های حاصل از کنفرانس ها و متون مورد مطالعه، خود تأملی های مربوط به فرایند یادگیری، ارزشیابی های همکلاسان از کار یا فعالیت، سؤالات مهم و نتایج یادگیری ثبت می شود تا یادگیرنده، استاد یا والدین با بررسی آن میزان پیشرفت تحصیلی، تغییر نگرش ها یا رفتارهای او را ارزشیابی نمایند (موریمتو و همکاران^۱، ۲۰۰۶).

¹: Y.Morimoto, M. Ueno., I. Kikukawa., S. Yokoyama & Y. Miyader

۳. ارزشیابی میزان مشارکت: یادگیرندگان در محیط مجازی برای رسیدن به اهداف آموزشی از امکانات ارتباطی گوناگون مانند تالارهای گفتگو، شبکه‌های اجتماعی، پست الکترونیکی، ابزارهای گفتگوی همزمان متنی، صوتی و ویدئویی و برخی امکانات ارتباطی ناهمزمان بهره می‌گیرند.

۴. خودآزمایی: در محیط‌های یادگیری مجازی می‌توان با تدارک آزمون‌های متعدد چندگزینه‌ای یادگیرنده در موقعیت خودآزمایی قرار داد.

۵. سنجش از طریق هم‌گروهی‌ها: در این شیوه عملکرد تحصیلی یادگیرندگان توسط هم‌گروهی‌های مجازی ارزشیابی می‌شود.

۶. پروژه: پروژه تکلیف چند مسئله‌ای و فعالیت پیچیده‌ای است که یادگیرندگان از آغاز فرایند کار تا انجام آن، به فعالیت‌های طراحی، تصمیم‌گیری، حل مسئله، مشارکت و پژوهش ترغیب می‌شوند. در این شیوه ارزشیابی قدرت تصمیم‌گیری، خلاقیت، طراحی و توان مدیریت یادگیرندگان بیش از مهارت‌های سطحی نظیر یادآوری اطلاعات موردتوجه قرار می‌گیرد. بررسی به موقع و دقیق پروژه‌ها می‌تواند ضمن کمک به تحقق اهداف سطوح بالای یادگیری، تقلب و سرقت ادبی را نیز کاهش دهد (کالر و فیشر^۱، ۲۰۱۰). رضایی (۱۳۹۹) در تحقیق خود عنوان کرد، با توجه به نظرات پاسخ‌گویان، بسنده کردن به یک روش ارزشیابی، اعتبار ارزشیابی را کاهش می‌دهد و لذا لازم است متناسب با محتوا و اهداف از روش‌های چندگانه (تلفیقی) برای ارزشیابی آموخته‌های فراگیران استفاده کرد. عباسی‌کسانی و همکاران (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان "بررسی عنصر ارزشیابی در یادگیری الکترونیکی" انجام دادند. یافته‌های پژوهش نشان داد که در یادگیری الکترونیکی، ارزشیابی از دو منبع یادگیرندگان و دوره آموزشی و به صورت ارزشیابی آغازین، ارزشیابی تکوینی و ارزشیابی پایانی صورت می‌گیرد و از روش‌های مختلفی همچون آزمون‌های آنلاین، وبینار، پورتفولیو، انجمن‌های گفتگو، ارزشیابی تلفنی، پروژه، خودارزشیابی، سنجش همتایان، مقاله، و ... برای ارزشیابی در یادگیری الکترونیکی استفاده می‌شود. پژوهش مسعودی (۱۳۹۸) به این نکته دست یافت که ارزشیابی تکوینی و پایانی در محیط یادگیری نتیجه تلاش یادگیرنده را در کسب دانش و توانایی جدید اندازه‌گیری کند و نه میزان تسلط او بر مهارت‌های فنی و رایانه‌ای. نتایج تحقیق روشنی‌علی بنه‌سی و همکاران (1396) نیز نشان داد که در ابعاد مدیریتی-اجرایی و تعریفی-حرفه‌ای، کیفیت ارزشیابی برنامه درسی دوره آموزش مجازی پایین است. حال با توجه به موارد فوق محقق در صدد پاسخگویی به سوالات زیر است: چه عواملی بر ارزشیابی آموزشی دانشجویان دانشگاه آزاد کرج در آموزش مجازی تأثیرگذار است؟

¹: Kollar&Fischer

کیفیت ارزشیابی آموزشی دانشجویان دانشگاه آزاد کرج در آموزش مجازی چگونه است؟ چه چالش‌هایی در ارزشیابی آموزشی دانشجویان دانشگاه آزاد کرج در آموزش مجازی وجود دارد؟

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه گردآوری اطلاعات توصیفی و از نظر ماهیت داده‌ها کیفی از نوع نظریه داده بنیاد بود؛ در نظریه زمینه‌ای یا داده بنیاد نظریه از خود داده‌ها که معمولاً گزارشات کلامی افراد هست، به وجود می‌آید. جامعه آماری پژوهش استادان خبره دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج که در حوزه آموزش مجازی دارای تدریس و تألیف بودند و حداقل سابقه تدریس مجازی به مدت دو سال را داشتند. تعداد حجم نمونه بر اساس اشباع نظری به ۱۲ نفر رسید. روش نمونه‌گیری از نوع غیر تصادفی هدفمند بود و از ابزار مصاحبه نیمه ساختار یافته استفاده شد. نحوه مصاحبه این گونه بود که به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی در اجرای پژوهش، همراه با سؤالات مصاحبه، نامه‌ای با امضای پژوهشگر مبنی بر تعهد اخلاقی در نگهداری مفاد مصاحبه و مشخصات مشارکت‌کنندگان و انتشار نکردن آن ارسال شد. پس از اعلام موافقت، مصاحبه با محوریت سؤال‌هایی مانند :

(۱) از نظر شما چه عواملی بر ارزشیابی آموزشی دانشجویان دانشگاه آزاد کرج در آموزش مجازی تاثیرگذار بود؟ (۲) از نظر شما، کیفیت ارزشیابی آموزشی دانشجویان دانشگاه آزاد کرج در آموزش مجازی چگونه است؟

(۳) از نظر شما چه چالش‌هایی در ارزشیابی آموزشی دانشجویان دانشگاه آزاد کرج وجود دارد؟

با توجه به محدودیت ملاقات حضوری با مصاحبه‌شوندگان، مصاحبه‌ها از طریق شبکه‌های مجازی از قبیل ایتا و واتساپ به مصاحبه‌شوندگان ارسال شد. همچنین به مصاحبه‌شوندگان خاطر نشان شد که می‌توانند پاسخ‌های خود را به صورت متنی و یا صوتی نیز ارسال نمایند. شیوه استخراج کدها بدین صورت بود که ابتدا کدهایی که به لحاظ مفهوم با یکدیگر مشابه بودند، در یک دسته قرار گرفتند و کدگذاری باز را تشکیل دادند سپس در کدگذاری محوری کدها و دسته‌های اولیه‌ای که در کدگذاری باز ایجاد شده بودند، با یکدیگر مقایسه و در هم ادغام شدند تا دسته‌های بزرگتر حول یک مفهوم شکل بگیرد. سپس کدگذاری انتخابی بر اساس ارتباط متغیرهای بدست آمده از کدگذاری محوری شکل گرفت. جهت روایی و اعتبار داده‌ها از دو روش بازبینی مشارکت‌کنندگان و مرور نظر صاحب‌نظران غیرمشارکت‌کننده در تحقیق استفاده شد. برای اعمال این روش، علاوه بر اینکه متن مصاحبه و کدهای مستخرج از مصاحبه‌ها با مشارکت‌کنندگان در میان گذاشته شد، یافته‌های نهایی نیز در اختیار تعدادی از متخصصان و خبرگان قرار گرفت که با آن‌ها مصاحبه به عمل آمده بود و نظر آنان مورد ارزیابی قرار گرفت. همچنین جهت بررسی کاربرد پذیری یافته‌های پژوهش، نتایج نهایی با چند نفر از متخصصان و خبرگان خارج از گروه مصاحبه‌شونده در میان گذاشته شد و میزان توافق آن‌ها مورد بررسی قرار

گرفت. نتایج تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار تحلیل کیفی مکس کیو دی ای تحلیل شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده در قالب مصاحبه‌های انجام شده، هر یک از مصاحبه‌ها از طریق تحلیل محتوا، از طریق استخراج کدهای باز، محوری و گزینشی تحلیل شدند و با مقوله بندی کدها، فراوانی هر یک از کدها استخراج گردید.

جدول ۱: جدول مشخصات خبرگان مصاحبه شونده از دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

تعداد	میزان تحصیلات	جنسیت	سابقه	تدریس
مجازی				
۶	دکتری تخصصی	زن	مرد	حداقل دو سال
		۴	۲	
۶	دکتری تخصصی	زن	مرد	حداقل دو سال
		۵	۱	
۱۲				جمع کل

یافته های پژوهش

سوال شماره ۱: چه عواملی بر ارزشیابی آموزشی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج در آموزش مجازی موثرند؟ عوامل اثرگذار بر ارزشیابی آموزشی دانشجویان دانشگاه آزاد کرج در آموزش مجازی به شرح جدول زیر از تحلیل محتوای مصاحبه‌ها شناسایی شدند:

جدول ۲: عوامل اثرگذار بر ارزشیابی آموزشی دانشجویان دانشگاه آزاد کرج در آموزش مجازی

عوامل اثرگذار بر ارزشیابی در آموزش مجازی دانشگاه آزاد کرج	کدهای محوری	فراوانی کدها
زیرساخت‌ها و امکانات ارزشیابی مجازی و حمایت سازمانی		۱۳
نگرش استادان به ارزشیابی مجازی		۴۱
شناخت استادان از شیوه‌های ارزشیابی مجازی		۶

۱۲	شیوه‌های ارزشیابی استادان
۲۸	آسیب‌های ارزشیابی مجازی
۱۰۰	کل کدها (کدهای باز)

بر اساس تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی حاصل از مطالعه مصاحبه‌ها، کد گذاری و تحلیل محتوای متن مصاحبه‌ها و در عین حال مطابقت آنها با مبانی نظری، طبق نظر مشارکت کنندگان ۵ مقوله محوری زیرساخت‌ها و امکانات ارزشیابی مجازی و حمایت سازمانی، نگرش استادان به ارزشیابی مجازی، شناخت استادان از شیوه‌های ارزشیابی مجازی، شیوه‌های ارزشیابی استادان، آسیب‌های ارزشیابی مجازی شناسایی شد و در مجموع ۱۰۰ کد باز استخراج گردید که نگرش استادان به ارزشیابی مجازی با فراوانی ۴۱ کد بیشترین فراوانی و شناخت استادان از شیوه‌های ارزشیابی مجازی با ۶ کد کمترین فراوانی را در میان کدهای باز به خود اختصاص دادند. در تحلیل عوامل، در جداول زیر به جزئیات بیشتری در خصوص هریک پرداخته شده است: نتایج تحلیل محتوای متن مصاحبه‌ها حاکی از آن است که از نظر استادان دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی زیرساخت‌ها، امکانات ارزشیابی مجازی و حمایت سازمانی از ارزشیابی مجازی در دانشگاه آزاد کرج مناسب نمی‌باشد و امکانات لازم برای استفاده استادان در اختیار ایشان قرار نگرفته است. در بحث نگرش استادان به ارزشیابی مجازی، در مجموع ارزشیابی به شیوه حضوری را مناسب‌تر می‌دانند. در آموزش مجازی نظارت استاد وجود ندارد. دانشجو اگر سوالی داشته باشد نمیتواند با استاد مطرح کند چون استاد به صورت عمومی در سر جلسه امتحان حاضر است. در آموزش مجازی، دانشجویان مجبورند با کم اسکرین^۱ با هر وسیله دیگری مثلا ادوبی کانکت^۲ و آکروبات ریدر^۳ بیابند و در واقع سوالات را پی در پی^۴ شده بفرستند. مصاحبه شونده شماره ۸ چنین بیان می‌دارد "بخشی اصلی تفاوت، به عدم حضور دانشجویان مربوط است و این که امکان ارزیابی توانایی‌ها و شایستگی‌های دانشجویان به اندازه ارزشیابی حضوری ممکن نیست. بحث عدم صداقت در تلاش و پاسخگویی دانشجویان هست". در رابطه با شناخت استادان از شیوه‌های ارزشیابی مجازی، نتایج تحلیل محتوای متن مصاحبه‌ها حاکی از آن است که از نظر استادان واحد علوم تربیتی، شناخت استادان از شیوه‌های ارزشیابی مجازی در وضعیت مناسبی قرار دارد و مصاحبه شونده‌گان با شیوه‌های ارزشیابی در آموزش مجازی آشنا بودند. در ارزشیابی در آموزش مجازی، از ارزشیابی تکوینی به صورت رفع اشکالات

¹: camscanner

²: adobe connect

³: acrobat reader

⁴:pdf

تمرین‌ها و تکالیف دانشجویی و در ارزشیابی پروژه‌ای، تکمیل مرحله در ارزشیابی پایانی، آزمون کتبی آنلاین به صورت تشریحی و تستی در سامانه صورت می‌گیرد. در رابطه با شیوه‌های ارزشیابی استادان، نتایج تحلیل محتوای متن مصاحبه‌ها حاکی از آن است که از نظر استادان دانشکده علوم تربیتی، و روانشناسی شیوه‌های ارزشیابی استادان در وضعیت مناسبی قرار دارد و مصاحبه‌شوندگان با از شیوه‌های ارزشیابی مناسب با آموزش مجازی به طور صحیح استفاده می‌نمایند. در همین رابطه مصاحبه‌شونده شماره ۵ بیان می‌دارد " شیوه ارزیابی بنده تکالیف هفتگی فعالیت‌های کلاسی نظیر پاسخگویی به سوالاتی که در کلاس طرح میشه و شرکت در بحث‌های گروهی که در کلاس هست و خیلی مورد توجه بنده است." و مصاحبه‌شونده شماره ۱۱ بیان می‌دارد که " ما بخشی از فعالیت‌های کلاسی را به پروژه و فعالیت‌های کلاسی اختصاص دادیم پروژه نه به این معنا که حالا حتما این مقاله علمی پژوهشی بنویسد و یا به این تعبیر، نظر فعالیت‌های عملی که در قالب کار کلاسی انجام می‌شد." در رابطه با آسیب‌های ارزشیابی مجازی، نتایج تحلیل محتوای متن مصاحبه‌ها حاکی از آن است که از نظر استادان گروه علوم تربیتی دانشگاه آزاد کرج، آسیب‌های ارزشیابی مجازی، ارزشیابی آموزشی دانشجویان را در دانشگاه آزاد کرج تحت الشعاع قرار داده است و ارزشیابی‌های مجازی در وضعیت کنونی قابل قبول نمی‌باشد و در وضعیت مناسبی قرار ندارد. در همین رابطه مصاحبه‌شونده شماره ۱ بیان می‌دارد که " دانشجویان آزمون‌های کتبی پایان ترم را همانند آزمون‌های کتاب باز می‌بینند و پاسخ‌ها را از روی کتاب رونویسی می‌کنند. زمانی که از پاسخی مطمئن نباشند بحث گروهی در فضای مجازی و چت کردن‌های راهنمایی صورت می‌گیرد. لذا ابدا نمی‌توان اطمینان حاصل کرد که یادگیری اتفاق افتاده است یا خیر؟ این مشکل به خصوص در دروس مهارتی مانند آمار استنباطی و روش تحقیق و زبان تخصصی آشکار تر است." همچنین مصاحبه‌شونده شماره ۲ بیان داشتند که " در ارزشیابی آموزشی به صورت مجازی خیلی ضعف داریم دانشگاه این اجازه را می‌دهد که دانشجو هر موقع که دوست داشت پاسخ نامه را ارسال کند و این اجازه را می‌دهد که سوالات به صورت آفلاین در اختیار دانشجویان قرار داده بشه و دانشجویان هم گروه تخلف را تشکیل می‌دهند و یکی هم فرد متخصصی را هم پیدا می‌کنند و یه پولی به او می‌دهند و سوالات را ایشان جواب میدهند و اون‌ها کپی می‌کنند و برای اساتید می‌فرستند که این کاملاً اشتباه است و این کاملاً ضعف است و مثلاً امتحان اگر یک ساعت است دانشگاه می‌گوید که باید حتماً دو ساعت زمان بدهید که این کاملاً امکان‌تقلب و فضا برای تقلب را ایجاد می‌کند و بعد هم برای ارسال و دریافت پاسخنامه هم می‌گویند که دانشجو مثلاً می‌تواند از طریق واتساپ و یا از طریق سامانه مخصوص دانشگاه و یا ایمیل و یا پست الکترونیک و سایر راه‌ها و تا ۳ الی ۴ ساعت بعد از اینکه زمان امتحان تمام شد، اقدام کند .

سوال شماره ۲: کیفیت ارزشیابی آموزشی دانشجویان دانشگاه آزاد کرج در آموزش مجازی چگونه است؟

جدول ۳: کیفیت ارزشیابی آموزشی دانشجویان دانشگاه آزاد کرج در آموزش مجازی

مآخذ کدها	کدهای باز	کدهای محوری
۵م،۴م،۳م،۲م،۱م	خیر و ابدا از کیفیت مناسبی ارزشیابی آموزشی در آموزش مجازی برخوردار نمی باشد.	
۱۱م،۱۰م،۹م،۸م،۷م،	به نظر میرسد که خیر، به خاطر اینکه ما محدودیت داریم برای ارزیابی یعنی فضای مناسب برای ارزیابی وجود ندارد	محدودیت امکانات آموزشی محدودیت در زیرساختار فنی
	در حد متوسط از کیفیت و مطلوبیت برخوردار است اونقدری که بتوانیم بگوییم بالا است نیست ، همیشه گفت در حد متوسط است نه ضعیف است و نه بالا است	محدودیت در ساخت
	یک سری از مهارت هایی که در فضای کلاس های حضوری هست در دانشجو پرورش پیدا نمی کند هم خوبی دارد و هم بدی دارد در این شرایط کرونا بهترین راه است	ابزارهای مناسب ارزشیابی
	پاسخ من خیر است.	
	خیر متاسفانه ارزشیابی آموزشی اصلاً کیفیت مطلوبی ندارد،مخصوصاً با این زیرساخت های ناقصی که ما داریم	
	در شرایط موجود به دلیل عدم آگاهی برخی مدرسان و نیز نبود امکانات کافی و تعداد زیاد دانشجویان، از کیفیت کافی برخوردار نیست.	
	به نظر من اگر به صورت عملکردی و همین طور شفاهی و به این ترتیب اگر باشد بله چه بسا بهتر هم میتونه باشه چون بچه ها اضطراب کمتری را تجربه می کنند.	
	اگر ارزیابی درست طراحی شده باشد و بیشتر دانشجویان فعال باشند بله از کیفیت لازم برخوردار می باشد.	
	به نظر من مطلوبیت اگر بخواهیم به دانشگاه آزاد بخواهم بگم با قاطعیت میگم خیر ولی خوب در جاهای دیگه و در محیط های دیگه و در دانشگاه های دیگه قصه اینطوری نیست.	

نتایج تحلیل محتوای متن مصاحبه‌ها حاکی از آن است که از نظر استادان دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه آزاد کرج، کیفیت ارزشیابی مجازی در دانشگاه آزاد کرج در وضعیت کنونی قابل قبول نمی باشد و در وضعیت مناسبی قرار ندارد. در همین رابطه مصاحبه شونده شماره ۲ بیان می دارد که به خاطر اینکه ما محدودیت داریم برای ارزیابی یعنی فضای مناسب برای ارزیابی وجود ندارد و امتحان شفاهی هم که گرفته میشه باز دوباره هم وقت کلاس محدود میشه و نمیشه از همه دانشجویان سوال پرسید و هم اینکه موضوع بعدی امکان کمک گرفتن هم زیاد هست در ارزشیابی آموزشی در آموزش مجازی، لذا نسبت به ارزشیابی آموزشی در شیوه حضوری از کیفیت پایین تری برخوردار است. و مصاحبه شونده شماره ۷ بیان می دارد که "متأسفانه ارزشیابی آموزشی در شیوه مجازی دانشگاه آزاد، اصلاً کیفیت مطلوبی ندارد، مخصوصاً با این زیرساخت‌های ناقصی که ما داریم الان دانشجویان دانشگاه‌های خارج علی‌رغم اینکه مثل ما کلاسشون مجازیه مثل ما امتحانشون مجازیه ولی دانشجو تحت مراقبت، سه تا مراقب داره دانشجو چک میکنه سر جلسه امتحان، خواه‌ر زاده من دانشجوی یکی از دانشگاه‌های قبرسه که در ایران امتحان می‌داد سه تا مراقب بود و سر خم کرده بود گوشیش رو چک کنه بلافاصله بهش تذکر دادند، خوب ما تا بتونیم یه همچین سیستم‌هایی رو با امنیت امتحانی فراهم کنیم هنوز تا آنجا خیلی راه داریم بنابراین الان واقعا کیفیت مطلوب نداره و سطح دانش عمومی دانشجو به شدت پایین آمده". و مصاحبه شونده شماره ۱۱ بیان می دارند که "به نظر من مطلوبیت اگر بخواهیم به دانشگاه آزاد بخواهیم بگم با قاطعیت می‌گم خیر ولی خوب در جاهای دیگه و در محیط‌های دیگه و در دانشگاه‌های دیگه قصه اینطوری نیست و بلکه کیفیت‌ها متفاوت است اما در دانشگاه آزاد به نظر من ارزشیابی آموزشی به معنای واقعی کلمه اتفاق نمی افته و از این کیفیت و مطلوبیت لازم برخوردار نیست."

سوال شماره ۳: چه چالش‌هایی در ارزشیابی آموزشی دانشجویان دانشگاه آزاد کرج در آموزش مجازی وجود دارد؟

جدول ۴: کدهای چالش‌های ارزشیابی آموزشی دانشجویان دانشگاه آزاد کرج در آموزش مجازی

کدهای محوری	کدهای باز	مأخذ کدها
مدرک گرایی	تشویق مدرک گرایی در فرهنگ غالب دانشگاهی	۸م، ۷م، ۵م، ۴م، ۳م، ۲م، ۱م
جدی نگرفتن امتحانات	عدم توجه و عدم تاکید دانشگاه بر یادگیری	۱۱م، ۱۰م، ۹م،
نامناسب بودن محیط یادگیری	نگرش دانشجویان در سیستم مجازی یعنی تقلب کردن و رونویسی .	
ابزارهای نامناسب ارزشیابی	نگرش جامعه و مسئولین نسبت به مسائل علمی	
کیفیت پایین یاددهی و یادگیری		

های ارائه آموزش

عدم سکوت در محیط منازل برای یادگیری دانشجو

عدم اطمینان از یادگیری دانشجو

عدم پیش بینی فضای مناسب برای آزمون ها

استقرار و به کارگیری شیوه های نوین ارزشیابی در فضای مجازی

عدم رعایت عدالت در ارزشیابی دانشجو

میزان ضریب اطمینان پایین ارزشیابی آموزشی از نظر روایی و پایایی آزمون ها

عدم ارتباط چهره به چهره با دانشجویان در طول آزمون و یا طول کلاس مجازی

عدم شکل گیری مهارت های اجتماعی در دانشجویان

عدم شناسایی ظرفیت های مهارتی و شایستگی های فردی دانشجویان

عدم درگیر شدن دانشجویان در مباحث درسی

عدم توجه به محتوا و مطالب درسی ارسال شده توسط استاد

کیفیت پایین تدریس و عدم یادگیری

زمان محدود کلاسی

ضعف شبکه و پهنای اینترنت ، ضعف سرورها

سقوط اخلاقی و شرافت علمی

پایین آمدن کیفیت سوالات به دلیل زمان و مشکلات نت

ارسال تکالیف بی کیفیت محتوایی و ظاهری

عدم استفاده از خود ارزیابی یا ارزیابی هم کلاسی ها

به کارگیری روش ارزشیابی نامناسب

عدم تخصیص امکانات لازم به استادان

عدم ایجاد شرایط برای دانشجویان سن بالا

مشکلات ساختاری برنامه

بالا بودن هزینه های اینترنت

عدم به کارگیری شیوه صحیح برنامه ریزی کلاس بندی

عدم حمایت از استاد

عدم تعیین قوانین مناسب برای ارزشیابی مجازی و پایبندی به این قوانین

نتایج تحلیل محتوای متن مصاحبه‌ها حاکی از آن است که از نظر استادان گروه علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه آزاد کرج، چالش‌های فراوانی در حوزه ارزشیابی و آموزش مجازی پیش روی دانشگاه آزاد قرار دارد و اگر برنامه‌ریزی برای رفع این چالش‌های صورت نپذیرد اثربخشی دانشگاه مخدوش و کیفیت فارغ‌التحصیلان کاهش قابل ملاحظه‌ای خواهد داشت. در همین رابطه مصاحبه‌شونده شماره ۱۱ بیان می‌دارد که "به نظر من ارزشیابی آموزشی باید به جایگاه اصلی خودش برسه و دانشگاه نگاهش را به مقوله ارزشیابی آموزشی یک نگاه خیلی مستحکم و یک نگاه جدی و یک نگاه موثر ببینه نه اینکه بگه حالا چون مجازی است حالا رهاکن؛ خوب همین در واقع نکته‌شان می‌دهد که چقدر یادگیری برای دانشگاه اهمیت دارد. به نظر من باید در ارزشیابی به استاد اختیار لازم داده شود. به هیچ وجه نباید قوانین آموزشی انقدر سهل‌گیرانه در نظر گرفته بشه و امکانات لازم به دانشجو و استاد داده بشه مثل سیستم‌های مجازی یا برنامه‌هایی که برای آموزش مجازی استفاده شده و یا نرم‌افزارهایی که کیفیتش بالا باشد. مخصوصاً برای کلاس‌های ۶۰ الی ۷۰ نفره. مشکل فقط جا و مکان و زمان نیست بلکه باید کلاسها را مدیریت کرد و به آن دقت شود چرا که کیفیت آموزش افت می‌کند. و همچنین مصاحبه‌شونده شماره ۱۲ بیان می‌دارد که "چالش‌های سیستم مجازی و آموزش آنلاین برمی‌گردد به استقرار سیستم مناسب، یعنی سیستم شما هر چه قدر پیشرفته تر باشد، باید پهنای باند بیشتر باشه که بتوانید از امکانات هم صوتی و هم تصویری استفاده کنید و این که مهارت اساتید و مهارت دانشجویان افزایش پیدا کند.

بحث و نتیجه‌گیری

چنانچه نتایج تحقیق نشان می‌دهد بعد از جمع‌بندی نظرات خبرگان میتوان کدهای انتخابی بدست آمده زیر را به عنوان نتایج تحقیق ارائه داد: ارزشیابی از دو منبع یادگیرندگان و دوره آموزشی و به دو شیوه ارزشیابی تکوینی و ارزشیابی پایانی صورت می‌گیرد و از روش‌های مختلف و تلفیقی همچون آزمون‌های آنلاین، آزمون‌های شفاهی، پرسش و پاسخ، پروژه، سنجش همتایان و مقاله برای ارزشیابی در یادگیری الکترونیکی استفاده می‌شود. نتایج فوق با نتایج پژوهش رضایی (۱۳۹۹) همسو است که نشان داد مهمترین شیوه‌های ارزشیابی از آموخته‌های دانشجویان در دوران شیوع ویروس کرونا (آموزش مجازی) عبارتند از امتحان کتبی مجازی، امتحان شفاهی مجازی، پرسش و پاسخ شفاهی، ارائه‌های مجازی، کارپوشه الکترونیکی و ارزشیابی چندگانه (تلفیقی). با توجه به نظرات پاسخ‌گویان، بسنده کردن به یک روش ارزشیابی، اعتبار ارزشیابی را کاهش می‌دهد و لذا لازم است متناسب با محتوا و اهداف از روش‌های چندگانه (تلفیقی)

برای ارزشیابی آموخته های فراگیران استفاده کرد. پژوهش میرانی سرگزی و همکاران (۱۳۹۹)، در بحث پیرامون تامین امکانات و زیرساخت ها با این پژوهش همسواست. چنین بیان می دارند که آموزش مجازی به صورت جدی دنبال نشده بود و زیرساخت های آن نیز فراهم نمی باشد و در طراحی و اجرا با چالش های اساسی روبه رو شده است که موفقیت آن را کم رنگ می کند. پژوهش مسعودی (۱۳۹۸) در بحث شیوه های ارزشیابی در آموزش مجازی با این پژوهش همسو است و به این نکته دست یافتند که ارزشیابی تکوینی و پایانی در محیط یادگیری نتیجه تلاش یادگیرنده را در کسب دانش و توانایی جدید اندازه گیری کند و نه میزان تسلط او بر مهارت های فنی و رایانه ای. نتایج تحقیق روشنی علی بنه سی و همکاران (۱۳۹۶) نشان داد که در ابعاد مدیریتی- اجرایی و تعریفی- حرفه ای ، کیفیت ارزشیابی برنامه درسی دوره آموزش مجازی پایین است. همچنین دریافته اند که چالش های موفقیت در یادگیری الکترونیکی عبارتند از : دیدگاه دانش آموز " فقدان آگاهی درباره سودمندی کاربرد آموزش های الکترونیکی، فقدان درک روشن از ماهیت و چیستی آموزش الکترونیکی، مقاومت مدرسان برای پذیرش و کاربرد یادگیری الکترونیکی، مقاومت فراگیران در مقابل تغییر روش های سنتی آموزش، عدم دسترسی مداوم به وب سایت های آموزش الکترونیکی، نبود حمایت های دولت و مؤسسات آموزشی از بکارگیری آموزش الکترونیکی، فقدان وجود دستورالعمل یا وجود دستورالعمل هایی که تأثیر معکوسی را بر سودمندی آموزش الکترونیکی دارند. در بحث کیفیت ارزشیابی آموزشی دانشجویان دانشگاه آزاد کرج در آموزش مجازی اساتید ، ارزشیابی آموزشی مجازی را فاقد کیفیت لازم می دانند در این رابطه پژوهشی جهت بررسی همسویی نتایج یافت نشد. از این بابت این سوال جنبه نوآوری داشته است. دلایل بدست آمده متغیرهای زیر را نشان میدهد: تعداد زیاد دانشجو ، عدم تسلط دانشجویان با ابزارهای آموزش مجازی، مشکلات فنی اینترنت و پشتیبانی ، عدم فعال شدن بلندگوی دانشجویان و عدم کنترل و مدیریت کلاسی باعث کیفیت پایین در این نوع آموزش شده است.

در بحث چالش های آموزش مجازی ، نتایج حاکی از آن بود که چالش های ارزشیابی آموزش مجازی به چهاربعد فردی ، فرهنگی و آموزشی و فنی تقسیم می شود . بعد فرهنگی مانند نگرش نامناسب جامعه در تشویق مدرک گرایی در فرهنگ غالب دانشگاهی، بعد فردی مانند نگرش دانشجویان در سیستم مجازی یعنی تقلب کردن و رونویسی، انگیزه پایین دانشجو، عدم سکوت در محیط منازل برای یادگیری دانشجو، بعد آموزشی مانند عدم توجه و عدم تاکید دانشگاه بر یادگیری ،عدم اطمینان از یادگیری دانشجو، عدم پیش بینی فضای مناسب برای آزمون ها، عدم استقرار و به کارگیری شیوه های نوین ارزشیابی در فضای مجازی ،عدم رعایت عدالت در ارزشیابی دانشجو، پایین بودن میزان ضریب اطمینان ارزشیابی آموزشی و روایی و پایایی آزمون ها، عدم ارتباط چهره به چهره با دانشجویان در طول آزمون و یا طول کلاس مجازی ، عدم شکل گیری مهارت های اجتماعی در دانشجویان، عدم شناسایی ظرفیت های مهارتی و شایستگی های

فردی دانشجویان، عدم درگیر شدن دانشجویان در مباحث درسی، سقوط اخلاقی و شرافت علمی، عدم توجه به محتوا و مطالب درسی ارسال شده توسط استاد، کیفیت پایین تدریس و عدم یادگیری، زمان محدود کلاسی، ارسال تکالیف بی کیفیت محتوایی و ظاهری، عدم استفاده از خود ارزیابی یا ارزیابی هم کلاسی ها، به کارگیری روش ارزشیابی مناسب، عدم تخصیص امکانات لازم به استادان، عدم ایجاد شرایط برای دانشجویان سن بالا، بعد فنی مانند ضعف شبکه و پهنای اینترنت، ضعف سرورها، پایین آمدن کیفیت سوالات به دلیل زمان و مشکلات اینترنت، مشکلات ساختاری برنامه، بالا بودن هزینه‌ی اینترنت، به کارگیری شیوه صحیح برنامه‌ریزی کلاس بندی، عدم قوانین مناسب برای ارزشیابی مجازی و پایبندی به این قوانین می توان اشاره نمود. در بررسی همسویی نتایج با یافته های سایر پژوهشگران می توان به پژوهش های زیر اشاره کرد: نتایج پژوهش قربانخانی و صالحی (۱۳۹۵) با بحث مربوط به ابعاد چالش های ارزشیابی در آموزش مجازی همسو است ایشان دریافتند که چالش های آموزش مجازی در نظام آموزش عالی «مربوط به دانشگاه»، «مربوط به استاد»، «مربوط به دانشجو»، «مربوط به سامانه» و «مربوط به کلاس» است. پرهیزی و همکاران (۲۰۱۴) با مبحث چالش های آموزش مجازی همسو است و چنین دریافتند که چالش های آموزش مجازی اول مشکلات فنی است که در آن به ضعف در زیرساخت ها و نبود ارتباط چهره به چهره بین مدرس و فراگیرنده و کاهش امنیت در اطلاعات اشاره شده است که همگی با یافته های پژوهش حاضر همسو و هم راستا هستند.

محدودیت های پژوهش

با توجه به اینکه انجام پژوهش در دوران کرونا صورت گرفته، امکان مصاحبه حضوری نبوده است و محقق با استفاده از نرم افزار واتساپ به صدا و محتوای کلام اساتید دسترسی پیدا کرد. با توجه به انجام مصاحبه و انجام پژوهش کیفی تعمیم پذیری اطلاعات به مناطق دیگر با احتیاط صورت می گیرد.

پیشنادهای کاربردی

با توجه به یافته های حاصل از سوالات پژوهش می توان پیشنهاد داد که :

۱. برای رفع مشکلات کنونی آموزش مجازی مستلزم انجام اقداماتی از قبیل تشکیل تیم های تخصصی در حوزه آموزش مجازی جهت پژوهش و پیدا کردن راهکارهای واقع بینانه، تامین بودجه های مورد نیاز، فرهنگ سازی و ارائه آموزش های لازم و پرهیز از آزمون و خطا و تامین زیر ساختارهای لازم در این زمینه است.
۲. استفاده از تجربه کشورهای موفق و بازسازی زیرساختارهای فضای آموزش مجازی از جمله پیشنهاداتی است که در این زمینه می تواند سودمند باشد..
۳. برای افزایش کیفیت آموزش، استفاده از برنامه های آموزشی ترکیبی مجازی و حضوری در دانشگاه از ضرورت های اساسی است
۴. درگیر کردن دانشجویان و اساتید در پژوهش ها و فعالیت هایی که منجر به تولید محتوای آموزش الکترونیکی و تقویت آن می شود، در این زمینه راهگشای بسیاری از ضعف ها و محدودیت ها خواهد بود.

منابع

ابطحی فروشانی، سیده آسیه؛ کتابی فشکی، مریم؛ میرزایی عباس آبادی، حام (۱۳۹۹). ادراک از آموزش های مجازی در دوران کرونا، دومین کنفرانس مهندسی صنایع، اقتصاد و مدیریت.

رضایی، علی محمد (۱۳۹۹). ارزشیابی از آموخته‌های دانشجویان در دوران کرونا: چالش‌ها و راهکارها، فصلنامه روان‌شناسی تربیتی ۱۶(۵۵)، ۱۷۹-۲۱۴.

سیف، علی اکبر (۱۴۰۰). اندازه‌گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی. تهران: دوران.

عباسی کسانی، حامد؛ شمس مورکانی، غلامرضا؛ سراجی، فرهاد؛ رضایی زاده، مرتضی (۱۴۰۰). ارزشیابی در یادگیری الکترونیکی: چپستی، چرایی، چگونگی. راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی؛ ۸(۱)، ۸۰-۹۱.

قربانخانی، مهدی؛ صالحی، کیوان (۱۳۹۵). بازنمایی چالش‌های آموزش مجازی در نظام آموزش عالی ایران: مطالعه ای با روش پدیدار شناسی. فصلنامه اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۷(۲)، صص ۱۲۳-۱۴۸.

روشنی علی بنه سی، حسن؛ فتحی واجارگاه، کورش؛ خراسانی، اباصلت (۱۳۹۶). چالش‌های کیفیت ارزشیابی برنامه درسی دوره آموزش مجازی (مورد مطالعه: دانشگاه شهید بهشتی). مطالعات اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی، ۷(۱۸)، ۵۲-۲۹.

ظهیری، ساجده (۱۳۹۹). آموزش مجازی و راهکارهای بهبود آن، ششمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران، تهران.

عزیزی، فاطمه (۱۳۹۹). آسیب شناسی آموزش مجازی، فرصت‌ها و تهدیدها بر گرفته از عطنا به آدرس.

مسعودی، ماریا (۱۳۹۸). ارزشیابی تکوینی و پایانی در محیط یادگیری الکترونیکی، فصلنامه مطالعات راهبردی علوم انسانی و اسلامی، سال دوم، ش ۲۳، صص ۷۲-۵۱.

میرانی سرگزی، نرگس؛ حیدری آبروان، محمد جواد؛ عسکری، مهتاب؛ خوش‌خواهش، رویا (۱۳۹۹). کرونا و چالش‌های آموزش مجازی در ایران. دومین کنفرانس روانشناسی، علوم تربیتی، علوم اجتماعی و مشاوره.

Al-Hujran, O., Aloudat, A., Al-Hennawi, H., & Nabeel Ismail, H. (2013). Challenges to E-learning Success: The student perspective. In Proceedings of the 2013 International Conference on Information. Business and Education Technology (ICIBET 2013). Atlantis press.

Bennett, S. & Lockyer, L. (2015). Becoming an online teacher: Adapting to a changed environment for teaching and learning in higher education. *Educational*.

Kollar, I & Fischer, F(2010). Peer assessment as collaborative learning: A cognitive perspective. *Learning and Instruction* 20. 344-348.

Feng, Y., Cheng, Y., Wang, G., Xu, X., Han, H., & Wu, R. (2020). Radar Emitter Identification under Transfer Learning and Online Learning. *Information*, 11 (1): 15.

Fraye DA. (2009). Faculty Development, Selection, and Training [Internet]. *Encyclopedia of Distributed Learning*. SAGE Publications. 2009 Sep 12. Available from: http://sage-ereference.com/distributedlearning/Article_n58.html.

Jiang, X., Deng, L., Zhu, Y., Jia, H., Taoc, L., Liua, L., Yanga, D., Jia, W. (2020). Psychological crisis intervention during the outbreak period of new coronavirus Singh, R.; Sarkar, S. (2015). Does teaching quality matter? Students learning outcome related to teaching quality in public and private primary schools in India. *International Journal of Educational Development*, Volume 41, 153-163.

Morimoto, Y., Ueno, M., Kikukawa, I., Yokoyama, S & Miyadera, Y (2006). Formal Method of Description Supporting Portfolio Assessment. *Educational Technology & Society*, 9 (3), 88-99

Parhizi, R., Zamani, B., & Asemi, A. (2014). Virtual learning challenges. *Growth of Educational Technology*, 7, 40-43. Verkuyl, M., & Hughes, M. (2019).

Virtual Gaming Simulation in Bridging Nursing Education: A mixed methods study. *Clinical Simulation in Nursing*, 29 (C): 9-14. <https://doi.org/10.1016/j.ecns.2019.02.001>

Zhang, J., Wu, W., Zhao, X., & Zhang, W. (2020). Recommended psychological crisis intervention response to the 2019 novel coronavirus pneumonia outbreak in China: a model of West China Hospital. *Precision Clinical Medicine*, 3(1), 3-8.

Abstract

This study was conducted with the aim of "analytical analysis of educational evaluation in e-learning in university". Which was the foundation in terms of applied

purpose and from the perspective ,and of data nature is qualitativeand data base theoryand information gathering method is descriptive. The data were collected through semi-structured interviews. The statistical population of the study was the professors of the Department of Educational Sciences and Psychology of the Islamic Azad University, Karaj Branch, who have taught, written or taught in the field of virtual education. It continued until the theoretical saturation with 12 people. The sampling method in this study was purposeful. The measuring tool was semi-structyured interview.. For data validity used two method : review of contributors and review of experts. To analyze the collected data through content analysis and open coding, axial and selective were analyzed. the result included: Karaj Azad University students 'educational evaluation in virtual education in 5 central categories of infrastructure and facilities of virtual evaluation and organizational support, professors' attitude to virtual evaluation, professors 'knowledge of virtual evaluation methods, professors' evaluation methods, virtual evaluation disadvantages Were. Also,the evaluationwas to lack the necessary quality in virtual education, and the challenges of evaluation of virtual education are ahead of the Azad University, including the following codes: lack of attention and emphasis on learning, students' attitudes in the virtual system, ie cheating and transcription, attitudes of society and officials towards scientific issues, low student motivation, Ensuring student learning, determining the appropriate rules for virtual evaluation Adherence to these rules was mentioned. The proposals include formation of specialized team, provision of budget, cultivation, providing the necessary training, no trial and error and providing the necessary infrastructure.

Keywords: Virtual Education, Educational Evaluation, Azad University Karaj Branch.